

Повідомлення для преси

Особа для зв'язку: Микола Сорока
Телефон: (780) 492-6847
E-адреса: msoroka@ualberta.ca

ДЛЯ НЕГАЙНОГО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Озираючись назад: два десятиріччя в КІУСі

24 січня 2012 — Моє призначення на посаду директора Канадського інституту українських студій закінчується 30 червня 2012 р. Нині Альбертський університет веде міжнародній пошук кандидатів на цю посаду. Я працював директором майже двадцять років (власне вісімнадцять років як директор і один рік як діючий директор). Оскільки мій термін наближається до завершення, хотілося б озирнутися назад і розповісти про зміни, досягнення й труднощі, що сталися за ці два десятиріччя.

Коли я приїхав сюди у березні 1992 р., робота в інституті кипіла. Щойно Україна здобула незалежність, як КІУС став центром інформації для канадського уряду та західних академічних, політичних і бізнесових еліт. З'явилися нові можливості для наукових проєктів в Україні. Одночасно КІУС мав виконувати свій мандат у Канаді, продовжуючи такі проєкти, як *Encyclopedia of Ukraine*, навчальні програми для двомовних шкіл та забезпечення ресурсами української громади.

Стало очевидним, що потреби нової України заповнили інститут. Для отримання серйозних довгострокових результатів, потрібно було систематизувати роботу КІУСу, чітко розділивши його пріоритети, функції і сфери відповідальності. Тому я разом з д-рами Франком Сисиним і Данилом Гусаром Струком розробив план його докорінної реорганізації на окремі підрозділи, кожен зі своїм директором, працівниками, бюджетом і програмою. По суті ми створили таку модель, яка б не лише задовольняла нагальні потреби, а й дозволяла реалізовувати нові проєкти в уже налагоджений спосіб.

Зерна, засіяні на початку 1990-х рр., дбайливо доглядалися протягом наступних двох десятиріч. КІУС плекав українські студії шляхом надання бакалярських, аспірантських, докторських та постдокторських стипендій і дотацій. Він став провідним видавцем у ділянці українських студій. Його Методичний центр української мови розробив, опублікував і розповсюдив програму з вивчення української мови. КІУС не лише організував і видав п'ятитомну *Encyclopedia of Ukraine*, а й продовжив її електронний варіант в інтернеті.

Без сумніву, КІУС став провідним центром вивчення української історії. Багато уваги приділялося перекладу, редагуванню і виданню фундаментальної праці у десяти томах Михайла Грушевського «Історія України-Руси». Цей проєкт вимагав ґрунтовних досліджень, адже кожен том потребував осучаснених наукових коментарів та ретельної аналізи. Інші проєкти з історії включали дослідження, написання й публікацію фундаментальної багатотомної історії українців у Канаді, підготовку й завершення *Historical Dictionary of Ukraine*, ідею й видання важливих праць про російсько-українські стосунки, підтримку публікацій і діяльності центрів історичної науки в Україні та участь науковців КІУСу в національному й міжнародньому розвитку українських історичних студій.

Беручи на себе ролю провідника, КІУС плекав розширення і глобалізацію українських студій. Він ініціював чи брав участь у великих проєктах з університетами Нью-Йорку (Колумбійський), Кельну, Бар Ілану, Відня, Гарварду, Мюнхену, Санкт-Петербургу, Кембріджу й Китаю (Східнокитайський). Саме завдяки КІУСу Альбертський університет став центром українських студій поза межами Канади та здобув міжнародне визнання у цій ділянці. Університет оцінив значення КІУСу, визнавши його центром дослідницької успішності в 1998 р. та складовою дослідницької успішності у новій ділянці центральних і східноєвропейських студій у 2001 р.

Виклики, які принесла новопостала українська держава, сягнули далеко за межі академічного життя. Від КІУСу очікувалася допомога Україні в її переході до демократії і вільного ринку. Тому КІУС розпочав кілька широкомаштабних проєктів. Через низку конференцій Канадсько-українська бізнесова ініціатива спробувала налагодити зв'язки між українським і канадським бізнесом. Два широкомаштабні проєкти, фінансовані Канадською агенцією міжнародного розвитку (КАМР), були спрямовані на реформування законодавчого процесу в Україні. Парламентарі, урядовці та інші представники України відвідали Канаду, щоб дізнатися про канадський досвід в управлінні суспільством. У рамках Українського проєкту прозорого моніторингу виборів канадці провели в Україні низку семінарів для місцевих службовців із питань законодавства, нормативних положень і процедур виборів; частина була задіяна як міжнародні спостерігачі.

Зважаючи на нинішні труднощі в Україні, можна поставити під сумнів вплив цих проєктів. Недавно я запитав про це сенатора Рейнел Андрейчук, члена управи КАМР. На основі її тривалого досвіду не лише в Україні, а й в Африці, вона запевнила, що такі проєкти — необхідні «цеглинки» для побудови більш демократичного суспільства. Гадаю, що сенатор права і що наші неабиякі зусилля «реформувати» Україну дали певний результат.

Немає сумніву, що в академічній ділянці КІУС досяг таки значних успіхів. Він, зокрема, сприяв становленню посткомуністичних українських студій. Співпраця з двома львівськими закладами — Львівським національним університетом ім. Івана Франка й Українським католицьким університетом — увінчалася заснуванням Програми вивчення модерної української історії та суспільства ім. Петра Яцика, включно з підтримкою журналу «Україна модерна». У Києві КІУС співпрацює з Національним університетом «Києво-Могилянська академія» та з інститутами історії й української археографії та джерелознавства НАН України. Становлення українських студій у Східній Україні було в центрі уваги Програми дослідження Східної України ім. Ковальських. В її рамках Східний інститут українознавства ім. Ковальських при Харківському національному університеті ім. Каразіна був задіяний у численних дослідницьких і видавничих проєктах та конференціях. Запорізьке відділення інституту продовжує один із найбільших в Україні проєктів із усної історії. Щорічні археологічні розкопки в Батурині стали широко відомі в Україні і діяспорі. Програма також підтримує видання трьох важливих журналів: «Схід-Захід» (Харків), «Київська академія» (Києво-Могилянська академія) і «Кур'єр Кривбасу» (єдиний український літературний журнал на Криворіжчині).

Численні ініціативи і досягнення КІУСу були б неможливі без неабияких зусиль із збирання коштів. Коли я прийшов до КІУСу, більшість його бюджету складалася з надходжень з університету. На сьогодні ж лише 30% бюджету формується за рахунок університету: решта йде з фондів, пожертв і дотацій. За цей час КІУС проводив активну й послідовну стратегію із збирання коштів, підтримуючи тісні особисті стосунки з українськими освітніми фундаціями та різними жертводавцями. Це було нелегке завдання для мене, бо навіть сьогодні почуваю незручність просити гроші. Підтримка фондаций і громади була величезною. Ми маємо привілей працювати в ділянці, що користується з такої широкої підтримки. Саме жертвність наших меценатів вселяє в нас віру: те, що ми робимо, є вкрай важливим для підтримання української культури й

ідентичности. Така підтримка допомогла нам легше перенести фінансові кризи за останні двадцять років.

Без сумніву, насіння академічних амбіцій і змін, засіяне на початку 1990-х рр., дає сьогодні рясні плоди. Нині Канадський інститут українських студій — це провідний дослідницький заклад світового рівня, покликаний відкривати, зберігати й розповсюджувати знання про Україну та українців. Мені пощастило бути причетним до створення різноманітних програм і заходів інституту. І навряд чи КІУС досяг би свого сьогоднішнього статусу без його відданих співробітників і моїх колег. КІУСу пощастило на кваліфікованих і працелюбних особистостей, які спромоглися слідувати новим пріоритетам, не втрачаючи з виду довгострокових цілей. Я вдячний не лише їм, а й моїй родині, друзям і жертводавцям, від яких дістав таку підтримку. Бажаю новому директору успіхів і готовий допомогти зустріти виклики, що несуть нове покоління і нова доба.

Фото: Зенон Когут, директор КІУСу.

The Canadian Institute of Ukrainian Studies (CIUS) is a leading centre of Ukrainian studies outside Ukraine that conducts research and scholarship in Ukrainian and Ukrainian-Canadian studies. If you would like more information on the Institute, please visit our website at www.cius.ca or contact Dr. Bohdan Klid at (780) 492-2972; cius@ualberta.ca.

Канадський інститут українських студій (КІУС) — провідний осередок українознавчих студій поза межами України, покликаний розвивати науково-дослідну роботу з української та українсько-канадської тематики. Щоб отримати детальнішу інформацію, просимо відвідати наш веб-сайт www.cius.ca або зв'язатися з д-ром Богданом Клідом (780) 492-2972; cius@ualberta.ca.